

Методика організації роботи органів управління Державної прикордонної служби України щодо планування оперативно-службової діяльності

The method of organizing the work of the management bodies of the State Border Guard Service of Ukraine regarding the planning of operational and service activities

Артем Братко*^A

*Corresponding author: к. військ.н., доцент, докторант, e-mail: bratkoav84@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5503-3318

Artem Bratko *^A

*Corresponding author: Candidate of Military Sciences, Associate professor, e-mail: bratkoav84@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5503-3318

^A Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна

^A National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi, Khmelnytskyi, Ukraine

Received: January 27, 2023 | Revised: February 18, 2023 | Accepted: February 28, 2023

DOI: 10.33445/sds.2023.13.1.4

Мета роботи: удосконалення методики роботи органів управління Державної прикордонної служби України щодо планування оперативно-службової діяльності.

Метод дослідження: В основу методики покладено підхід, що базується на побудові мережевої моделі, вузлами якої є стан завершеності виконання процедур планування, дугами – процес виконання цих дій чи процедур. Методика розроблена на основі методу мережевого планування та управління.

Результати дослідження: удосконалено методику роботи органів управління Державної прикордонної служби України щодо планування оперативно-службової діяльності в сучасних умовах.

Теоретична цінність дослідження: методика дозволяє з достатньою адекватністю представити найбільш суттєві сторони процесу роботи органів управління під час планування оперативно-службової діяльності та забезпечує раціональну послідовність виконання управлінських процедур.

Цінність дослідження: новизна методики полягає у формуванні нових процедур роботи органів управління Державної прикордонної служби України та послідовності їх виконання у процесі планування оперативно-службової діяльності на наступний календарний рік чи інший період. На відміну від існуючих методика враховує додаткові процедури планування, а саме: оцінювання загального рівня ризиків та оцінювання результативності оперативно-службової діяльності.

Майбутні дослідження: у ході подальших досліджень доцільно створити базу даних типових процедур роботи органів управління у тому числі з використанням засобів автоматизації, як складової комплексної моделі системи підтримки рішень щодо оперативно-службової діяльності з охорони державного кордону.

Тип статті: теоретична.

Ключові слова: методика, спроможності, оперативно-службова діяльність, планування.

Purpose: improvement of the methodology of the management bodies of the State Border Guard Service of Ukraine regarding the planning of operational and service activities.

Method (only for empirical papers): The methodology is based on an approach based on the construction of a network model, the nodes of which are the state of completion of planning procedures, and the arcs are the process of performing these actions or procedures. The methodology is developed on the basis of the method of network planning and management.

Findings: the methodology of the management bodies of the State Border Guard Service of Ukraine regarding the planning of operational and service activities in modern conditions has been improved.

Theoretical implications (if applicable): the technique allows with sufficient adequacy to present the most essential aspects of the work process of management bodies during the planning of operational and service activities and ensures a rational sequence of management procedures.

Value: the novelty of the methodology lies in the formation of new procedures for the management of the State Border Guard Service of Ukraine and the sequence of their implementation in the process of planning operational-service activities for the next calendar year or other period. Unlike the existing methods, the method takes into account additional planning procedures, namely: assessment of the general level of risks and assessment of the effectiveness of operational and service activities.

Future research: in the course of further research, it is expedient to create a database of typical work procedures of management bodies, including with the use of automation tools, as a component of a complex model of the decision support system regarding operational and service activities for the protection of the state border.

Papertype: theoretical.

Key words: method, capabilities, operational service activity, planning.

1. Вступ

Стратегія національної безпеки України пріоритетними завдання щодо розвитку сектору

безпеки і оборони визначає удосконалення системи планування, моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони, забезпечення ефективної координації та функціонування єдиної системи ситуаційних центрів профільних органів Сектору безпеки і оборони (Про стратегію воєнної безпеки України, 2021).

Панування у сфері прикордонної безпеки полягає у визначенні цілей, обранні пріоритетів, завдань і заходів із забезпечення прикордонної безпеки України, орієнтоване на досягнення результатів, оцінювання ефективності та аналізу причин відхилення результатів від цілей, прийняття рішень щодо удосконалення оперативно-службової діяльності (далі - ОСД), оцінювання альтернативних напрямів розвитку Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) на основі оцінювання безпекової обстановки та з урахуванням фінансово-економічних можливостей держави.

Процес роботи штабу планування ОСД – це комплекс процедур щодо визначення мети, результатів, завдань ОСД, послідовності, термінів, способів дій, необхідного складу сил і засобів для виконання завдань, організації управління, взаємодії та всебічного забезпечення, розподілу ресурсів, а також розроблення (уточнення) планувальних та розпорядчих документів.

Планування ОСД спрямовується на підвищення результативності та ефективності виконання регіональними управліннями, органами (підрозділами) охорони державного кордону, загонами морської охорони (кораблями, катерами) визначених законодавством України функцій і повноважень з урахуванням матеріальних та інших ресурсів.

На теперішній час процес планування ОСД залишається традиційним (Порядок роботи органів управління ДПСУ з підготовки до ОСД в наступному календарному році або іншому періоді, 2018). Основна роль в ньому відводиться обґрунтованій побудові охорони державного кордону, визначенню завдань оперативно-розшукової та розвідувальної діяльності, завдань резервам, питань всебічного забезпечення та взаємодії.

Планування ОСД здійснюється паралельним методом одночасно на різних рівнях управління та за різними функціональними напрямками діяльності органів управління. Це вимагає чіткого визначення послідовності та взаємозв'язків між процедурами та комплексами процедур планування. При визначеній загальній послідовності здійснення планування має місце проблемна ситуація, яка полягає у необхідності формування послідовності процедур планування ОСД ДПСУ всіх рівнів з урахуванням їх взаємозв'язку та відсутності методики організації роботи органів управління під час планування, що і визначає актуальність дослідження організації роботи органів управління.

2. Теоретичні основи дослідження

Найбільш поширеним методом організації діяльності будь-яких систем є метод мережевого планування та управління. Цей метод використано в роботах (Мисик, 2017). Однак в межах мети дослідження автором розроблена методика роботи органів управління ДПСУ щодо планування ОСД. Методики організації роботи під час планування ОСД не розроблялись.

3. Постановка проблеми

Складність завдань, що вирішуються органами управління, обмеженість тривалості процесу планування та кількості персоналу для його здійснення, необхідність узгодження роботи органів управління різних рівнів та функціонального призначення вимагає розробки відповідної методики організації роботи органів управління.

4. Результати

Результати проведеного аналізу параметрів ОСД та факторів, які впливають на процес її планування, змісту процедур планування свідчить про те, що одночасне їх врахування органом управління з опорою лише на досвід та інтелект офіцерів органів управління та керівників не представляється можливим. Таким чином, виникає невідповідність між наростаючою складністю й обсягом процесу планування ОСД та спроможністю керівників різних рівнів щодо організації діяльності підпорядкованих органів управління під час підготовки до ОСД в частині здійснення планування.

Методика організації роботи органів управління під час планування ОСД покликана забезпечити реалізацію концепції та науково-методичного апарату планування ОСД ДПСУ (Братко, 2022). В основу методики покладено підхід, що базується на побудові мережевої моделі, вузлами якої є стан завершеності виконання процедур планування, дугами – процес виконання цих дій чи процедур.

Основним етапом планування є визначення (корегування) порядку та способів виконання завдань з урахуванням матеріальних та інших ресурсів. Йому передують підготовчий етап, продовж якого визначаються необхідні результати ОСД, оцінюється їх прогнозована ефективність, проводяться розрахунки потреб в озброєнні, техніці, технічних засобах охорони державного кордону, інших матеріальних засобах, роботах і послугах, коштах на їх придбання (виконання) з метою забезпечення виконання завдань ОСД для подальшого формування кошторисів регіональних управлінь, органів охорони державного кордону, загонів морської охорони.

Завершальним етапом планування є опрацювання наказів, розпоряджень, планів із питань ОСД з питань підготовки органів та підрозділів охорони державного кордону до виконання завдань.

Основними завданнями органів управління під час планування ОСД є: збір, аналіз і оцінка даних обстановки, які визначають завдання та необхідні результати ОСД, розроблення пропозицій і проведення розрахунків, для прийняття рішень з питань ОСД; визначення способів виконання завдань ОСД, розробка планувальних документів; організація та підтримання взаємодії між суб'єктами ОСД; розроблення та доведення до виконавців рішень з питань ОСД, контроль за їх виконанням; організація управління підпорядкованими формуваннями; розроблення наказів та розпоряджень з ОСД, контроль готовності сил та засобів до виконання завдань ОСД.

Планування ОСД в загальному здійснюється у існуючій у військовій науці послідовності (Інструкція зі служби штабів органів охорони державного кордону України, 2001). Однак через його специфіку для правоохоронної сфери вона має певні особливості. Такими особливостями є: складність визначення необхідних результатів ОСД; невизначеність діяльності правопорушників та злочинних транскордонних угруповань; складність розподілу повноважень між рівнями управління в період планування ОСД; велика кількість параметрів, які потрібно врахувати, та розрахунків тощо.

Початковими даними для планування ОСД є такі:

- результати періодичних та тематичних аналізів загроз та ризиків, спільних аналізів загроз прикордонній безпеці з прикордонними відомствами суміжних держав, міжнародними організаціями та установами, які напрацьовані продовж року чи іншого періоду;

- типові фінансові розрахунки для здійснення заходів, що визначені міжнародними договорами, законами України, указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України з питань виконання покладених на ДПСУ завдань;

- проведенні за методикою військово-економічного аналізу та оперативно-тактичними розрахунками типові потреби у фінансуванні типових заходів (проведення операцій,

оперативно-профілактичних заходів, зборів, навчань, посилення підрозділів охорони державного кордону тощо;

- звіти з ОСД та адміністративно-господарської діяльності регіональних управлінь, органів та підрозділів охорони державного кордону, загонів морської охорони;
- прогнозовані показники чисельності особового складу (укомплектованості);
- звіти за результатами ОСД органів та підрозділів охорони державного кордону, загонів морської охорони;
- пропозиції начальників регіональних управлінь, органів охорони державного кордону, командирів загонів морської охорони щодо удосконалення ОСД;
- розрахунки споживання енергоносіїв і комунальних послуг, паливно-мастильних матеріалів, ураховуючи наявні види транспортних засобів (кораблів, катерів, літаків, вертольотів тощо), рідкого та твердого палива, послуг зв'язку тощо.

Органи управління регіональних управлінь, органів охорони державного кордону та керівники прикордонних підрозділів надають пропозиції щодо розгортання нових підрозділів охорони державного кордону (реорганізації існуючих), облаштування нових місць несення служби, стаціонарних постів технічного спостереження, відкриття нових пунктів пропуску (пунктів контролю, контрольних пунктів в'їзду-виїзду), забезпечення озброєнням, технікою, технічними засобами охорони державного кордону, іншими матеріально-технічними засобами, потреб інженерного та технічного забезпечення охорони державного кордону тощо.

В період підготовки до планування ОСД органи управління виконуються такі заходи:

- оцінювання обстановки на державному кордоні, прогнозування її розвитку на ділянках відповідальності органу (підрозділу) охорони державного кордону;
- оцінювання загроз та аналіз ризиків;
- визначення мети дій, очікувані (необхідні) результати ОСД;
- формування основних завдань ОСД;
- проведення оперативно-тактичних розрахунків, аналізу спроможностей органів охорони державного кордону та їх підрозділів щодо виконання завдань ОСД;
- визначення необхідних спроможностей;
- розрахунок потреб в ресурсах, в озброєнні та техніці, технічних засобах охорони державного кордону, інших матеріальних засобах, роботах і послугах, коштах на їх придбання (виконання) для забезпечення виконання завдань ОСД;
- обґрунтування потреб в ресурсах перевіряється і погоджується на всіх рівнях управління та функціональних вертикалях управління;
- визначаються потреби у залученні резервів відповідних рівнів;
- органи охорони державного кордону та регіональні управління, структурні підрозділи Адміністрації ДПСУ за напрямами своєї діяльності, аналізують подані розрахунки потреб, залучення додаткових сил і засобів, погоджують та надсилають до вищих органів управління, готуються зведені розрахунки потреб у коштах за відповідними видами витрат і в установленому порядку подають до фінансового підрозділу Адміністрації ДПСУ.

Початковими даними для основного етапу планування ОСД є такі:

- встановлені чинним законодавством функції та завдання ОСД органів (підрозділів) охорони державного кордону, загоні (кораблів, катерів) морської охорони та порядок їх виконання;
- результати аналізів ризиків, спільний аналіз загроз прикордонній безпеці з прикордонними відомствами суміжних держав, напрямки та сценарії прогнозованих дій правопорушників; можливого збройного вторгнення, райони провокацій та можливих дій диверсійно-розвідувальних груп, незаконних збройних формувань;
- окремі прогнозовані показники Державного бюджету України – попередні видатки на діяльність;

- пропозиції відповідного органу управління на здійснення ОСД;
- поточний стан укомплектованості та забезпеченості органів (підрозділів) охорони державного кордону, загонів морської охорони (кораблів, катерів).

Основним змістом безпосередньо планування ОСД є:

- аналіз виданих продовж попереднього року наказів та розпоряджень щодо їх актуальності;

- аналіз та розрахунок з урахуванням показників затвердженого бюджету (попередніх видатків на діяльність) аналіз спроможностей щодо реалізації визначених завдань та функцій ОСД;

- визначення порядку виконання завдань силами і засобами вищих рівнів управління в інтересах підпорядкованих органів та підрозділів охорони державного кордону;

- проведення комплексного аналізу спроможності щодо виконання завдань ОСД та забезпечення ресурсами, а саме: аналіз укомплектованості та використання особового складу підрозділів охорони державного кордону, транспортних засобів, технічних засобів охорони кордону, виконання планів (програм) розбудови та облаштування; прогнозування показників чисельності особового складу в підрозділах охорони державного кордону та їх впливу на стан виконання завдань ОСД; вплив прогнозованого фінансового забезпечення на порядок виконання завдань у наступному календарному році;

- визначення пріоритетів використання особового складу, фінансових та інших матеріальних ресурсів, здійснення орієнтовного розподілу попередніх видатків на діяльність між органами та підрозділами охорони державного кордону, а саме: де, на яких напрямках протиправної діяльності, які сили та засоби використовувати активно, які (скільки) залучати додатково, які (скільки) тримати в резерві, на які підрозділи спрямувати зусилля щодо доукомплектування та дозабезпечення, першочерговість облаштування інженерних споруд, загороджень, дозабезпечення технічними та транспортними засобами, паливно-мастильними матеріалами, які категорії спеціалістів необхідно готувати в першу чергу та на яких підрозділах тощо;

- проведення аналізу ризиків відповідного рівня управління щодо здійснення ОСД з відповідною деталізацією загроз, спроможностей та уразливості;

- визначаються об'єкти оперативно-розшукової роботи та розвідки, сили і засоби, порядок збору та аналізу інформації;

- формується рішення з питань ОСД на всіх рівнях управління з врахуванням пропозиції підпорядкованих органів та підрозділів;

- визначаються напрями вдосконалення та здійснення ОСД, напрямки (об'єкти) зосередження основних зусиль, способи виконання завдань відповідно до прогнозованих фінансових та іншими матеріальних ресурсів;

- корегування (за потреби) підходів до побудови охорони державного кордону, порядку виконання спеціальних заходів та дій, організації пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів на ділянці відповідальності, порядку відбиття збройного вторгнення, припинення провокацій та пошуку і ліквідації диверсійно-розвідувальних груп;

- визначення районів можливого застосування прикордонних комендатур швидкого реагування, відділів прикордонної служби типу "С", відділів спеціальних дій на воді, мобільних прикордонних застав, оперативно-бойових прикордонних комендатур, оперативних протитанкових і зенітно-артилерійських прикордонних застав;

- проведення розрахунків сил та засобів для застосування на ділянках державного кордону з метою посилення охорони державного кордону, відсічі збройної агресії, виконання завдань територіальної оборони, пошуку та ліквідації диверсійно-розвідувальних сил (груп), участі в спеціальних заходах із пошуку правопорушників, локалізації кризових (нестандартних) ситуацій, реалізації оперативної інформації тощо;

- планування заходів щодо забезпечення необхідних спроможностей для виконання законодавчо визначених функцій ОСД, а саме: з підготовки сил та засобів до реалізації прийнятих рішень, з організації взаємодії з відповідними правоохоронними органами, військовими формуваннями, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, що здійснюють різні види контролю під час перетинання державного кордону або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон, підпорядкованими органами охорони державного кордону, загонами морської охорони, складаються (уточнюються) плани взаємодії, визначається порядок застосування в інтересах підпорядкованих прикордонних загонів визначених додаткових сил і засобів;

- визначаються питання організації несення служби прикордонними нарядами, у тому числі з місць тривалого несення служби, постів (технічного) спостереження, використання опорних пунктів та позицій, роботи з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку і державного кордону, порядку застосування додаткових сил і засобів; організація спостереження;

- визначаються заходи щодо забезпечення режиму державного кордону, прикордонного режиму та режиму у пунктах пропуску, інженерного обладнання;

- визначаються (корегуються) райони патрулювання та маршрути;

- визначається порядок використання (у рамках розподілу попередніх видатків на діяльність) транспортних засобів, технічних засобів охорони державного кордону;

- визначається порядок дій під час локалізації конфліктних, нестандартних (кризових) ситуацій на державному кордоні, у пунктах пропуску (пунктах контролю, контрольних пунктах в'їзду-виїзду), на об'єктах ДПСУ тощо);

- визначаються питання (напрями) удосконалення ОСД з урахуванням прийнятих на озброєння (забезпечення) зразків озброєння, техніки, технічних засобів охорони державного кордону, облаштування нових місць несення служби;

- уточнюється порядок виконання завдань силами і засобами загону морської охорони в інтересах органів охорони державного кордону;

- визначають заходи щодо вдосконалення окремих питань (напрямів) здійснення ОСД резервів різних рівнів;

- визначається потреба облаштування нових місць несення служби, стаціонарних постів технічного спостереження, відкриття нових пунктів пропуску (пунктів контролю, контрольних пунктів в'їзду-виїзду), інженерного та технічного забезпечення охорони державного кордону;

- визначаються напрями удосконалення тактики дій прикордонних нарядів;

- плануються контрольні заходи;

опрацьовуються документи з питань ОСД, зміни до директив, наказів організаційно-розпорядчого характеру, інших нормативно-правових актів.

Для забезпечення процесу планування сформовано склад необхідної інформації, що стосується аналізу ризиків та обґрунтування процедур планування.

Робота органів управління представлена мережевим графом, вершинами якого є стани виконання управлінських процедур, а дугами – процес їх виконання.

Припущення, прийняті під час побудови мережевих моделей: визначений склад управлінських процедур, їх зміст; вимоги до виконання управлінських процедур та документів, що розробляються, фіксовано на необхідному рівні якості не нижче мінімально прийнятного. Обмеження: всі управлінські процедури мають бути виконані.

Управлінські процедури, що виконуються органами управління під час планування оперативно-службової діяльності приведені у таблиці.

Таблиця – Структурна таблиця управлінських процедур, що виконуються органами управління ДПСУ під час планування оперативно-службової діяльності (фрагмент)

Процес	Підпроцес	Комплекс процедур	Типова процедура	Назва функціональної компоненти	Структурні підрозділи, які реалізують					Оцінка тривалості виконання	Код процедури, год
					АДПСУ, РУ	Відділ ІАЗ та ПП ООДК	Інші відділи ООДК	Відділи ТЗ та Техн забезпечення	ФЕВ		
1	Збір, аналіз та оцінювання даних обстановки										
	1	Оцінювання загроз прикордонній безпеці									
		1	Формування переліку факторів, які визначають рівень загроз прикордонній безпеці		+	+				16	1-2
		2	Оцінювання важливості факторів загроз		+	+				2	2-3
		3	Оцінювання величини прояву факторів загроз		+	+				4	3-4
		4	Оцінювання ймовірності прояву факторів загроз		+	+				4	3-5
		5	Загальне оцінювання рівня прояву загроз		+	+				2	5-6
		6	Оцінювання складності обстановки на ділянка державного кордону		+	+				3	2-7
		7	Оцінювання "привабливості" ділянок державного кордону для порушників (безпеки руху)		+	+				4	2-8
		8	Оцінювання рівня оперативної активності ділянок державного кордону	+	+					1	8-9
	2	Оцінювання впливу загроз на стань прикордонної безпеки									
		1	Формування переліку факторів, які визначають вплив загроз на рівень прикордонної безпеки	+	+	+	+			12	3-10
		2	Оцінювання важливості факторів впливу загроз	+	+	+	+			2	10-11
		3	Оцінювання величини впливу факторів загроз	+	+	+				2	11-12
		4	Загальне оцінювання рівня впливу загроз	+	+	+				1	12-13
	3	Оцінювання уразливості системи охорони державного кордону									
		1	Оцінювання проникності державного кордону	+	+	+				8	3-14
		1	Аналіз факторів проникності		+	+				6	3-14
		2	Оцінювання проникності	+	+	+				2	14-15
		2	Оцінювання оперативної здатності підрозділів (спроможності)	+	+	+	+			18	
...

Вхідними даними методики є: зміст управлінських процедур планування ОСД; можливості посадових осіб органів управління щодо виконання управлінських процедур; зв'язок та послідовність виконання процедур; перелік та зміст управлінських параметрів в документах, які відпрацьовуються, тривалість виконання управлінських процедур.

Вихідними даними моделі є: послідовність виконання управлінських процедур та їх взаємозв'язок, логічна послідовність виконання процедур, критичний шлях на графі.

Крім визначення загальної послідовності планування ОСД в роботі органів управління удосконалюються процедури загального оцінювання ризиків. З'являється новий комплекс процедур пов'язаних з прогнозованим оцінюванням результативності ОСД.

Якість планування визначається:

- повнотою врахування параметрів та факторів обстановки, способом їх врахування;
- рівнем забезпечення спроможностей щодо виконання завдань за призначенням, у залежності від рівня загроз;
- повнотою параметрів управління у відпрацьованих документах;
- взаємною узгодженістю управлінських параметрів;
- відповідністю до вимог керівних документів та стандартів;
- дотриманням вимог до оформлення службових документів тощо.

Таким чином, розроблена методика організації роботи органів управління щодо планування ОСД, яка враховує: структуру управлінського завдання планування ОСД, зміст та логічні зв'язки між управлінськими процедурами. З урахуванням прийнятих обмежень та припущень методика дозволяє з достатньою адекватністю представити найбільш суттєві сторони процесу роботи органів управління під час планування ОСД та забезпечує раціональну послідовність виконання управлінських процедур.

5. Висновки

Встановлена типовість управлінських процесів та процедур планування ОСД дає можливість розробки типових графів для упорядкування порядку здійснення.

Визначений зміст типових управлінських процедур, що реалізують науково-методичний апарат планування ОСД, послідовність їх виконання і взаємозв'язок.

Розроблено методику роботи органу управління під час планування ОСД, на основі методу мережевого планування та управління.

Наукова новизна методики полягає у формуванні нових процедур роботи органів управління ДПСУ та послідовності їх виконання у процесі планування ОСД на наступний календарний рік чи інший період. На відміну від існуючих методика враховує додаткові процедури планування, а саме: оцінювання загального рівня ризиків та оцінювання результативності ОСД.

Методика враховує основні фактори, які впливають на роботу органу управління, а саме: зміст та структуру завдання планування ОСД та логічні зв'язки між процедурами і дозволяє адекватно представити процес спільної роботи органів управління різних рівнів та функціонального призначення.

Достовірність і обґрунтованість методики забезпечується врахуванням основних процедур роботи штабу під час планування ОСД, використанням адекватного методу під час розробки моделі організації роботи органів управління, адаптацією його до умов задачі, яка вирішується; використанням вхідних даних, одержаних з практики роботи штабів.

У ході подальших досліджень доцільно створити базу даних типових процедур роботи органів управління у тому числі з використанням засобів автоматизації, як складової комплексної моделі системи підтримки рішень щодо ОСД з охорони державного кордону.

6. Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

7. Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел**References**

1. Про стратегію воєнної безпеки України: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 березня 2021 року: Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 555/2021.
 2. Порядок роботи органів управління Державної прикордонної служби України з підготовки до оперативно-службової діяльності в наступному календарному році або іншому періоді: наказ МВС від 26. 04.2018 № 350. Зареєстровано в Міністерстві юстиції за №618/32070 від 23.05.2018.
 3. Мисик А. Б. (2017). Методика роботи органів управління щодо прийняття рішення на застосування частин та підрозділів Державної прикордонної служби України у територіальній обороні. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки*, 2(72), 23-27.
 4. Братко А. В. (2022). Концепція планування оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*, 12(6), 1-10. <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.6.1>
 5. Інструкція зі служби штабів органів охорони державного кордону України (проект) – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2001.
1. Pro stratehiyu voyennoyi bezpeky Ukrayiny: Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 24 bereznya 2021 roku: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 24 bereznya 2021 roku № 555/2021.
 2. Poryadok roboty orhaniv upravlinnya Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny z pidhotovky do operatyvno-sluzhbovoyi diyal'nosti v nastupnomu kalendarnomu rotsi abo inshomu periodi: Nakaz MVS vid 26. 04.2018 № 350. Zareyestrovano v Ministerstvi yustyttsiyi za № 618/32070 vid 23.05.2018.
 3. Mysyk A. B. (2017). Metodyka roboty orhaniv upravlinnya shchodo pryynyattya rishennya na zastosuvannya chastyn ta pidrozdiliv Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny u terytorial'niy oboroni. *Zbirnyk naukovykh prats' Na-tSIONal'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny. Seriya: viys'kovi ta tekhnichni nauky*, 2(72), 23–27.
 4. Bratko, A. (2022). The concept of planning operational and service activities of the State Border Guard Service of Ukraine. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*, 12(6), 1-10. <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.6.1>
 5. Instruktziya zi sluzhby shtabiv orhaniv okhorony derzhavnoho kordonu Ukrayiny (proekt) – Khmel'nyts'ky: Vydavnytstvo NADPSU, 2001.